

Janko Kersnik: JARA GOSPODA

1. Označi malomeščansko družbo (socialno okolje)!

Gre za malomeščansko družbo, katere člani so nižjih slojev prebivalstva, predvsem nižje plemstvo ali izobraženi kmetje. Večina življenja se odvija v mestni krčmi, kjer se vse zve in vse ureja. Tu se premlevajo vsi dogodki, skupni problemi in problemi posameznikov. Izgleda, kot da vsak pozna vsakogar v mestu. Tudi osebne stvari ne ostanejo skrite in slej ko prej pridejo na dan.

2. Ančkin položaj v tej družbi:

Ančka je točajka v krčmi. Ker je prikupno dekle, se ji skoraj vsi redni obiskovalci prilizujejo in dobrikajo, kar njej ni vedno všeč. Je posvojenka in neizobražena. V tej povesti predstavlja povzpetnico, ki na koncu pade še nižje, kot je bila na začetku.

3. Notranja zgradba (kraj dogajanja, čas, potek):

Povest se dogaja v Grobljah (so to tiste Groblje pri Domžalah?), neke konec 20. stoletja. V prvem poglavju nas pripovedovalec seznanj z novico, da prihaja novi sodnik, nakar vsi začnejo ugibati o njem. Adjunkt Pavel pravi, da ga pozna, nakar nas pripovedovalec z njegovim poznanstvom in odnosom do njega seznanj v drugem poglavju, ki sega v njuno mladost. Tu zvemo za zaplet okrog Julke, ki ga Pavel v tretjem poglavju zaupa notarju Tinetu, ki je bil takrat zraven. V četrtem poglavju končno prispe sodnik, čigar dan prihoda povsem po naključju sovpada za dnevom prihoda novega župnika. V petem poglavju nas pripovedovalec na krako seznanj z Vrbanovim življenjem, hkrati pa se tu odvrti pogovor o problemu neoženjenosti sodnika in adjunkta. V šestem poglavju se mesto seznanj z novico o zaroki sodnika in Ančke, kar sproži veliko raznih polemik, pozitivnih in negativnih mnenj. V sedmem poglavju zvemo za mnenji Pavla in Valentina o tej sodnikovi odločitvi. Tu se že opazi nasprotovanje Pavla sodniku. Osmo poglavje je čas stoletnice fare in na čast tej obletnici se pripravljajo razni predlogi za popestritev dogodka. V tem poglavju se Pavlu porodi misel, da bi lahko on že pred sodnikom vzel Ančko za ženo in da bi ga mogoče imela celo rajši kot sodnika. V devetem poglavju zvemo, da Ančka ni najbolj srečna z Vrbanovim, kar opazi tudi Pavel in "stopi v akcijo". Deseto poglavje opisuje veselico, ples in spremljajoče pripetljaje ob stoletnici fare, kjer se Pavel izpove Ančki. V enajstem poglavju se sodnik in Ančka odtujita, zato pa se Ančka toliko bolj zbliža s Pavlom. V dvanajstem poglavju dobi Vrbanov pismo, v katerem ga "Resnicoljub" obvesti o Ančkini zvezi s Pavlom. Zadnje poglavje se odvija deset let kasneje. Pavlu, sedaj sodniku, pripelje usoda v njegov urad Ančko, ki je sedaj v zelo bednem stanju. Še isto popoldne umre.

4. Oznaka oseb:

Točajka ANČKA:

Ančka je temnolaso in temnooko dekle, vitke in srednje rasti. Odar so ji umrli prvi starši, živi pri očetu Krači, ki je z njo v daljnem sorodstvu. Kot točajka je bila vsem priljubljena, predvsem zaradi svoje veselosti, koketnosti in lesketajočih se oči. Sicer je neizobražena, zna le toliko, da ti "dobro spenjeno pivo ponudi kot sveže". Tudi ne ve dosti o običajih obnašanja višje družbe. Pozneje očita Andreju Vrbanovu, zakaj jo je vzel, ko je vendar vedel, kakšna je in kaj zna.

Sodnik VRBANOJ

Andrej Vrbanov je po svojem rodu kmet, vendar se z visoko izobrazbo povzpne. Po političnem prepričanju je narodnjak, kar gre malce v nos novemu župniku. Ob prihodu je še neoženjen,

vendar ga kolegi v krčmi hitro pripravijo do tega, da si izbere ženo. Tu neumno seže po točajki, za katero notar pravi, da je "cvet, katerega svaljkaš po rokah". Drugače je pošten mož, muči ga edino to, da s Pavlom že od študentskih let kot po naključju gledata za istimi dekleti.

Adjunkt PAVEL

Pavel v tej povesti predstavlja osebo, zaradi katere se vsa svar prevzaprav zaplete. Še pred sodnikovim prihodom je Ančki v šali govoril, kako jo ima rad, vendar se mu je ta misel po Vrbanojevi poroki spremenila v moro, ki ga je preganjala dan in noč. Pred plesom ob stoletnici fare ji je priznal, da jo ljubi, pozneje pa jo je celo poljubil. Ker je imel tisti čas Andrej preveč dela z Julko, ni opazil ničesar, vendar mu je kasneje nekdo poslal pismo na to temo.

5. Glavni problem povesti:

Glavni problem tu predstavlja ta ljubezenski trikotnik, ko dva prijatelja uničita življenje preprostega dekleta.

6. Slog pisanja:

Slog pisanja je za današnje pojme starinski, tako mi na primer ni nikjer "potegnilo", kakšen poklic pravzaprav je adjunkt. Pravtako se zasledijo nekatere besede, za katere bi danes rekli, da so srbohrvatizmi, večina drugih pa je takih, ki sem jih nazadnje slišal od starih staršev. S takim slogom pisanja je bil Kersnik pravgotovo zelo razumljiv slovincem tistega časa.